

Párkapcsolat, gyermekvállalás:

**Magyarországi jogi helyzet,
nemzetközi kitekintés, célok és
feladatok**

Sándor Bea

Az előadás témái

- a magyarországi jogi helyzet;
- milyen alapvető kérdések merülnek fel a partnerkapcsolat és a gyermekvállalás kapcsán; nemzetközi kitekintés, szakirodalom;
- célok, teendők.

Jogszabályi környezet

- Új jogintézmény: bejegyzett élettársi kapcsolat (bék.), 2009. évi XXIX. törvény
- Az Alkotmánybíróság határozatai – a házasság és a család védelmének értelmezései

Bék. és házasság

- Bék. ~ házasság: vagyonközösség; tartásdíj és lakáshasználat; öröklés; özvegyi nyugdíj; adójogi, szociális jogi, munkajogi, bevándorlási jogi stb. kedvezmények.
- Bék. >< házasság: kevésbé lényeges különbségek (18 év, kijelölt anyakönyvvezetők), lényeges különbségek: bék.: nincs közös örökbefogadás, partner gyermeke örökbefogadása, mesterséges megtermékenyítés.

Élettársi kapcsolat, nyilvántartott élettársi kapcsolat

- Élettársi kapcsolat = tényviszony.
- Nyék.: új; közjegyző előtt tett nyilatkozat; csak az élettársi kapcsolat fennállásának bizonyítását könnyíti meg.

Gyermekvállalás

- Tabutéma. A partnerkapcsolatokról szóló vitákban mindvégig „alapzöngé”: a család heteroszexuális, a melegek gyermekvállalásáról ne essen szó.
- Örökbefogadás vs. partner gyermeke örökbefogadása.
- A bejegyzett élettársi kapcsolattal járó joghatások: a szülő bejegyzett élettársa = mostohaszülő.
- Kényszermegoldás: végrendelet gyámnevezés tárgyában.

A társadalmi közeg

- Kérdés a nyilvános diskurzusokban: engedélyezzék-e az örökbefogadást.
- Valóság: meleg párok nevelnek, vállalnak együtt gyerekeket.
- Alapvető probléma: a család ideológiákkal túltelített fogalom, a heteroszexualitás „védőbástyája”.

Reakciók a bék.-törvényre

- A KDNP beadványai az Alkotmánybírósághoz;
- Fidesz: a bék.-et távolítani kell a házasságtól;
- Heti Válasz: 10 dolog, amin a Fidesz-kormány változtatni fog – a 6. a bék. távolítása a házasságtól („jó” esetben a jogokat nem nyirbálnák meg, csak nem anyakönyvvezető előtt lenne köthető)

Új Ptk.: lehetőség a partner gyermekének örökbefogadására?

- 2009. évi CXX. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 3:129. §
- Élettárs igen, bék.-ben élő élettárs nem?
Háttéralkuk, bizonytalanságok, a gyámhatóság mérlegelése, negatív reakció lehetősége az új SZMM-ben (gyámügy, gyermekvédelem).

LMBT családok

- A család ideológiákkal telített fogalom. „A család” vs. családformák.
- Új LMBT családok, gyerekvállalás.
- Örökbefogadás: diskurzus = „külső” gyermek örökbefogadása; ugyanakkor sürgetőbb igény a partner gyermekének örökbefogadása. (Az érvelés is könnyebb?)

- Sokféleség: családmmodell-választások. Közös pont: a gyermeket nevelő nem biológiai szülő nem lehet a gyermek törvényes szülője.
- Ebben a helyzetben sérülnek a gyermek érdekei: orvosi kezelés esetén; intézmények bejegyzései a szülőkről (a fiktív apa intézménye) – hazugság, identitásválság (egyik legfontosabb kapcsolatát el kell hallgatnia?); válás, halál esetén: nincs tartásdíj, kapcsolattartás, a gyerek kapcsolata megszakadhat a nem biológiai szülővel, nem örököl a nem biológiai szülőtől.

Nemzetközi tendenciák

- Partner gyermekének örökbefogadása Európában: Belgium, Dánia, Finnország, Németország, Izland, Hollandia, Egyesült Királyság, Norvégia, Spanyolország, Svédország.
- *Gyermekek örökbefogadásáról szóló európai egyezmény* (2008, Európa Tanács) – magyar félreértelmezés, téves hivatkozás és érvelés az SZMM részéről.

Stratégiai pereskedés?

- A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga (Mouta, Karner, E.B., Emonet és mások);
- Magyarország: ügyvéd és főleg párok kerestetnek (bék.-ben élő, gyermeket nevelő párok, legalább egy, jó esetben több).

Amit tehetünk

- Többéves küzdelemre készülhetünk.
- Információ-terjesztés: 1. az LMBT közösségen belül (a bék. joghatásai); 2. a diskurzus megfordítása: ■ „Jó-e, ha a melegek örökbefogadhatnak?” >> Miért nem jó a gyermeknek, ha a szülei nem fogadhatják örökbe?
- Nemzetközi szakirodalom ismertetése, hazai anyagok készítése.

- Sztereotípiák, homofób tételek cáfolása (A gyerekek anyára és apára van szüksége; A melegek nem tudnak stabil otthont nyújtani; A szexuális abúzus veszélye; A gyerekek melegek lesznek; Csúfolni fogják őket...)
- Érzelmi implikációk
- Kidolgozni, miért fontos a partner gyermeke örökbefogadása, mindkét szülő elismerése
- Felkészülés az esetleges vitákra

Javaslatok a témával foglalkozó civil szervezetek számára

- érveljenek a partner gyermekének örökbefogadása és az örökbefogadás lehetővé tétele mellett, hangsúlyozzák ezt a témát
- a gyámhatóságoknak készüljön leirat, felvilágosító anyag
- más, nagyobb emberi jogi szervezetek (EBH, TASZ, Amnesty, Helsinki, feminista szervezetek) szintén foglalkozzanak a témával
- készüljenek informáló anyagok, többféle célcsoportnak (ki kell dolgozni, hogy ezeket hogyan kell eljuttatni a célközönséghez): 1. LMBT emberek számára, 2. a nyilvánosság számára, 3. döntéshozóknak 4. szakembereknek
- stratégiai pereskedés

ELVI NYILATKOZAT

Célunk az, hogy a társadalom elismerje az LMBT emberek családait. Bár a bejegyzett élettársi kapcsolat bevezetésével komoly előrelépés történt az azonos neműek párkapcsolatainak elismerése terén, az elégtelen tájékoztatás miatt sokan nem tudják, mit is jelent pontosan a bejegyzett élettársi kapcsolat, milyen jogokkal és kötelezettségekkel jár, és sokan nem mernek élni megkötésének lehetőségével. A meleg és leszbikus párok gyermeknevelésének kérdése Magyarországon továbbra is tabutéma. Az azonos nemű párok nem lehetnek mindketten az általuk közösen nevelt, egyre több esetben közösen is vállalt gyerekek szülei, nem fogadhatnak közösen örökbe gyermeket, és a törvény szerint nem vehetnek részt mesterséges megtermékenyítésben. Ugyanakkor Magyarországon egyre több azonos nemű pár vállal együtt gyermeket. A szülők által nyújtott érzelmi biztonságot azonban rongálja az a jogbizonytalanság, amelyben ezeknek a gyermekeknek élniük kell. A gyermekek legjobb érdeke, hogy nem vérszerinti szüleik számos más európai országhoz (Németországhoz, Belgiumhoz, Dániához, Finnországhoz, Hollandiához, az Egyesült Királyság, Norvégiához, Spanyolországhoz, Izlandhoz vagy Svédországhoz) hasonlóan Magyarországon is örökbefogadhassák őket.

Az állam

- biztosítsa, hogy a gyermekeket nem éri hátrányos megkülönböztetés a családi élettel kapcsolatos jogaik élvezésében szüleik szexuális orientációja vagy nemi identitása miatt;
- biztosítsa, hogy minden gyermeknek a törvény által elismert és védett kapcsolata lehessen a szüleivel, attól függetlenül, hogy vérszerinti kapcsolat van-e közöttük;
- biztosítsa, hogy a gyermekeket soha ne válasszák el egyik őket nevelő szülőjüktől sem pusztán a szülők szexuális orientációja vagy nemi identitása miatt.

A fenti célok megvalósításának érdekében:

- ismerje el az azonos nem párok kapcsolatait és biztosítsa, hogy a szülői felelősségre vonatkozó jogi szabályozás ugyanolyan, mint a házaspárok esetében;
- tegye lehetővé, hogy a szülő társa, a gyermek másik, nem biológiai szülője örökbefogadhassa a gyermeket, a szülők szexuális orientációján alapuló megkülönböztetés nélkül; a partner gyermekének örökbefogadása ne függjön más szülői kapcsolatok felbontásától.

A civil szervezetek tegyenek meg mindent a nyilvánosság, a döntéshozók és a szakemberek tájékoztatása és meggyőzése érdekében.